

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ: 261/2015
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ'

Συνεδρίαση της 10^{ης} Νοεμβρίου 2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γεώργιος Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Χρήστος Μητκίδης, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται:

- 1) Εάν είναι νόμιμη η υπ' αρ. 10615/176/14-8-2000 πράξη συνταξιοδότησης του πρώην ΝΠΔΔ Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας ΑΤΕ, η οποία εκδόθηκε με αναστολή καταβολής της σύνταξης του Χ.Ι. μέχρι την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας των 65 ετών.
- 2) Εάν κριθεί η ανωτέρω πράξη μη νόμιμη, είναι δυνατή ή μη η ανάκλησή της, βάσει του ΓΕ Σ82/2/28-3-2014 εγγράφου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δεδομένου ότι, με την ίδια απόφαση χορηγήθηκε και άλλη παροχή (εφάπαξ), αρμοδιότητας πλέον άλλου ταμείου.
- 3) Σε περίπτωση που δύναται να ανακληθεί, αν η ανάκλησή της επηρεάζει και τις υπόλοιπες αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά παρόμοιο τρόπο από το ταμείο.

Εισηγήτρια: Παναγιώτα Σ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

.....

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το ΣΤ' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε, ομοφώνως, ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

1. Με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 3029/02, από 1/1/2007, ο κλάδος κύριας σύνταξης του τ. ΤΣΠ-ΑΤΕ εντάχθηκε στο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και από την ημερομηνία αυτή, οι συνταξιούχοι του καθίστανται και συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

2. Ειδικότερα, με την υπ' αρ. 10615/176/14-8-2000 πράξη του Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας ΑΤΕ, απονεμήθηκε στον ενδιαφερόμενο Χ.Ι. σύνταξη λόγω γήρατος, με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης, με συνυπολογισμό χρόνου ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εξ 614 ΗΑ και ΑΤΕ από 16/5/85 μέχρι 27/5/1999, του συνόλου ανερχομένου σε χρόνο ασφάλισης 15 ετών, 11 μηνών και 3 ημερών και με αναστολή καταβολής της σύνταξης μέχρι την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας των 65 ετών. Με την ίδια πράξη, χορηγήθηκε εφάπαξ βοήθημα, βάσει του άρθρου 20 παρ. 4δ του καταστατικού ΑΤΕ, το οποίο και εισέπραξε ο ενδιαφερόμενος, παροχή την οποία χορηγεί, πλέον, μετά την ένταξη της ΤΣΠ-ΑΤΕ στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Ασφ/νων ΑΤΕ (ΝΠΙΔ).

3. Σημειωτέον δε ότι, ο Χ.Ι., δεν είχε ζητήσει καν την συνταξιοδότησή του από το εν λόγω Ταμείο, αλλά την επιστροφή εισφορών του κλάδου Πρόνοιας, σύμφωνα με την από 28/7/1999 και με αρ. πρωτ. 1479/2.8.1999 σχετική αίτησή του.

4. Πριν τη διακοπή της απασχόλησής του στην ΑΤΕ, ο εν λόγω ασφαλισμένος διορίστηκε από 28/4/99 σε θέση εκπαιδευτικού προσωπικού στο ΤΕΙ Πάτρας, με ασφάλιση Δημοσίου μέχρι την 9/8/2011, οπότε και δήλωσε παραίτηση, προκειμένου να συνταξιοδοτηθεί.

5. Με την από 10/11/2011 αίτησή του στο ΓΛΚ, υπέβαλε αίτηση συνταξιοδότησης με την νομοθεσία περί διαδοχικής ασφάλισης και συνυπολογισμό των χρόνων ασφάλισής του σε ΑΤΕ και ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, βάσει των οποίων θεμελίωνε συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο. Μάλιστα στις 6-5-2011, πριν υποβάλλει την παραίτησή του, απευθύνθηκε στο Τοπικό Υποκατάστημα των εντασσομένων Ταμείων και Κλάδων ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΑΠΙΛΤ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ & ΤΑΠΑΕ-ΕΘΝΙΚΗ, το οποίο, στην χορηγηθείσα υπ' αριθμ. 4910/19.5.2011 βεβαίωσή του, βεβαιώνει αποκλειστικά και μόνον τον ασφαλισμένο χρόνο αυτού στην ΑΤΕ, χωρίς να αναφέρει την ανωτέρω ήδη εκδοθείσα

ΓΧ

συνταξιοδοτική πράξη του τότε Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού ΑΤΕ (ιδ. σχετ. την αρ. πρωτ. 9419/19.6.2015 συμπληρωματική αίτηση του Χ.Ι.).

6. Κατά τη διαδικασία αλληλογραφίας μεταξύ ΓΛΚ και ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, διαπιστώθηκε ότι δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν οι διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης και να συνυπολογισθούν οι χρόνοι ασφάλισης ΑΤΕ και ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (από 1/1/2007 ΙΚΑ-ΕΤΑΜ λόγω ένταξης), διότι είχε ήδη συνταξιοδοτηθεί από το έτος 2000 με αναστολή, θεωρείται δηλαδή οριστικά συνταξιούχος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και επομένως ο χρόνος ασφάλισης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, με αποτέλεσμα να μην μπορεί πλέον να συνταξιοδοτηθεί, αφού ο χρόνος ασφάλισης αυτού στο Δημόσιο, δεν επαρκεί για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

7. Επειδή, με μόνο το χρόνο του Δημοσίου, ο ως άνω ενδιαφερόμενος δεν θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, με αποτέλεσμα αφενός μεν, να απορριφθεί το αίτημά του, αφετέρου δε, να του ζητείται η επιστροφή των ποσών της προσωρινής σύνταξης που λαμβάνει από το ΓΛΚ, έχει ήδη υποβάλει το με αρ. πρωτ. 8503/5-6-2015 αίτημά του περί ανάκλησης της αρ. 10615/176/14-8-2000 πράξης απονομής σύνταξης του τ. ΤΣΠ-ΑΤΕ –που είχε εκδοθεί με αναστολή μέχρι την συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του (συμπλήρωσε το 65^ο έτος την 5-8-2015)-, ούτως ώστε να αποδεσμευθεί ο χρόνος ασφάλισής του στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, να συνυπολογιστεί αυτός στον χρόνο ασφάλισης του Δημοσίου και να δικαιωθεί σύνταξης από αυτό (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ).

8. Για την στήριξη του ανωτέρω, από 5-6-2015, αιτήματός του περί ανάκλησης, υπέβαλε και τα από 19/6/2015 και 22/6/2015 υπομνήματά του, με τα οποία και επικαλείται τα παρακάτω:

α. Εσφαλμένη έκδοση της συνταξιοδοτικής πράξης λόγω μη συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για την έκδοσή της.

β. Πλάνη ως προς τις συνέπειες που απορρέουν από την πράξη σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και λανθασμένη ενημέρωση από τις υπηρεσίες συνταξιοδότησης του τοπικού υποκ/τος εντασσομένων τραπεζών ως προς τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του χρόνου, βάσει του οποίου συνταξιοδοτήθηκε με καθεστώς αναστολής, με αποτέλεσμα να παραιτηθεί από την υπηρεσία του στο δημόσιο πριν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, υπολογίζοντας, λόγω πλάνης, και τον χρόνο ασφάλισης σε ΑΤΕ και ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

9. Ως προς τους λόγους, για τους οποίους ζητεί την ανάκληση της πράξης και ειδικότερα ως παράνομης και εσφαλμένης, επικαλείται το αρ. Φ10044/1068/15-4-2003 έγγραφο της ΓΓΚΑ, σύμφωνα με το οποίο, δεν θεωρούνται συνταξιούχοι υπό αναστολή, ασφαλισμένοι υπάλληλοι Τράπεζας, οι οποίοι είχαν συμπληρώσει 15 χρόνια ασφάλισης, όχι όμως και το 65^ο έτος της ηλικίας τους, διότι αντίκειται στο καταστατικό τους και συνεπώς δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 1976/91 περί συνταξιοδότησης με αναστολή.

10. Για το ζήτημα αυτό, η Διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, έχει εκφράσει την άποψη με το αρ. Τ01/644/252/27-2-2008 έγγραφό της, ότι ακόμα και αν οι πράξεις συνταξιοδότησης με αναστολή καταβολής της σύνταξης δεν είναι σύμφωνες με την νομοθεσία, δεν μπορούν να ανακληθούν, διότι αφενός έπρεπε να έχουν ανακληθεί από τα αρμόδια όργανα του ταμείου της ΑΤΕ και αφετέρου, σύμφωνα με την ασφαλιστική πρακτική, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει τα πεπραγμένα της Διοίκησης του τ. Ταμείου ως καθολικός διάδοχος από την ένταξη (1-1-2007) και μετά.

11. Τέλος, σύμφωνα με τα ως άνω έγγραφα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, επισημαίνεται ότι, οι περιπτώσεις συνταξιοδότησης με τον παραπάνω τρόπο, δηλαδή υπό καθεστώς αναστολής, είναι αρκετές και σε πολλούς από τους δικαιούχους έχει ήδη αρχίσει η καταβολή της σύνταξής τους με την συμπλήρωση του 65^{ου} έτους, ενώ άλλοι αναμένουν την συμπλήρωσή του.

II. ΕΡΩΤΗΜΑ:

12. Ενόψει των ανωτέρω, ερωτάται:

α) Εάν είναι νόμιμη η υπ' αρ. 10615/176/14-8-2000 πράξη συνταξιοδότησης του Χ.Ι. του πρώην ΝΠΔΔ Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας ΑΤΕ, η οποία εκδόθηκε με αναστολή καταβολής της σύνταξής του μέχρι την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας των 65 ετών.

β) Εάν κριθεί η ανωτέρω πράξη μη νόμιμη, είναι δυνατή ή μη η ανάκλησή της, βάσει του ΓΕ Σ82/2/28-3-2014 εγγράφου του Ιδρύματος, δεδομένου ότι, με την ίδια απόφαση χορηγήθηκε και άλλη παροχή (εφάπαξ), αρμοδιότητας πλέον άλλου ταμείου.

ΓΧ

γ) Σε περίπτωση που δύναται να ανακληθεί, αν η ανάκλησή της επηρεάζει και τις υπόλοιπες αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά παρόμοιο τρόπο από το ταμείο.

III. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

13. Με την υπ' αρ. Φ.46/3239/9-3-1987 απόφαση Υπουργού Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ 108 Β), «*ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΤΣΠ-ΑΤΕ*», και ειδικότερα με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 2, 15 παρ. 1 και 25 παρ. 1^ο αυτής ορίζεται ότι:

Άρθρο 2. Σκοπός.

«1...2. Η ασφάλιση που ασκείται από το Ταμείο, ενεργείται από τους παρακάτω δύο οικονομικά αυτοτελείς και ξεχωριστούς μεταξύ τους κλάδους: α) Τον Κλάδο Συντάξεων (ασφάλιση αναπηρίας, γήρατος και θανάτου) β) Τον Κλάδο Προνοίας (εφάπαξ βοηθήματα – έξοδα κηδείας)».

Άρθρο 15. Δικαιούμενοι σύνταξη λόγω γήρατος.

«1. Οι ασφαλισμένοι στο Ταμείο δικαιούνται σύνταξη λόγω γήρατος: α) Αν αποχωρήσουν από την υπηρεσία της Τράπεζας έχοντας: αα)...ββ)...γγ)...δδ) Χρόνο ασφάλισης δεκαπέντε (15) ετών από τα οποία δέκα (10) τουλάχιστον χρόνια πραγματικής ασφάλισης σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 13 και όταν θα συμπληρώσουν το εξηκοστό πέμπτο (65) έτος της ηλικίας τους...».

Άρθρο 25. Έναρξη και Λήξη του Συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Καταστατικού, το δικαίωμα στη σύνταξη αρχίζει: α) Για την σύνταξη λόγω γήρατος, αν ο ασφαλισμένος αποχωρήσει από την υπηρεσία έχοντας συμπληρώσει το προβλεπόμενο για κάθε περίπτωση χρόνο ασφάλισης, από την ημέρα που θα συμπληρώσει το προβλεπόμενο όριο ηλικίας».

14. Με το άρθρο 6 παρ. 20 του Ν. 3029/2002 «*Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης*» (ΦΕΚ Α' 160), ορίστηκε ότι:

«...20. Υφιστάμενα ταμεία ασφάλισης τα οποία λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ. ή κλάδοι αυτών που χορηγούν παροχές, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο δημόσιας, κύριας και επικουρικής ασφάλισης και για τις οποίες καταβάλλονται εισφορές μόνο από τους

εργαζόμενους, μετατρέπονται σε Ν.Π.Ι.Δ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από αίτηση που υποβάλλει προς αυτούς το Διοικητικό Συμβούλιο εκάστου ταμείου...».

15. Σε συνέχεια των ανωτέρω, δυνάμει της αρ. 80000/23358/1107/2004 Υ.Α. «Μετατροπή κλάδου Πρόνοιας του Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού ΑΤΕ σε Ν.Π.Ι.Δ.» (ΦΕΚ 2/Β/2004), και ειδικότερα των άρθρων 1, 2 παρ. 1 και 15 παρ. 1β) αυτής ορίστηκαν τα εξής:

Άρθρο 1. ΣΥΣΤΑΣΗ:

«Ο Κλάδος Πρόνοιας του Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού Α.Τ.Ε. μετατρέπεται σε Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου όπως προβλέπεται από τη διάταξη της παρ. 20 του άρθρου 6 του Ν. 3029/2002 (ΦΕΚ 160/Α/11.7.2002) και αποτελεί αυτοτελή, αυτόνομο και αυτοδιοικούμενο φορέα εδρεύοντα στην Αθήνα και διεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού.

Η επωνυμία του νέου Ταμείου είναι «ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ».

Άρθρο 2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ:

«1. Σκοπός του Ταμείου Πρόνοιας είναι η χορήγηση εφάπαξ βοηθημάτων στους ασφαλισμένους σε αυτό και στα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων, που πεθαίνουν, σύμφωνα με αυτά που ειδικότερα ορίζονται στα επόμενα άρθρα...».

Άρθρο 15. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΑΡΟΧΩΝ:

«1. Δικαίωμα για λήψη εφάπαξ βοηθήματος έχει ο ασφαλισμένος στις παρακάτω περιπτώσεις: α)...β) Με τη συμπλήρωση δεκαπέντε (15) ετών υπηρεσίας λόγω αποχώρησής του από την υπηρεσία της Τράπεζας, λόγω λήξεως ή λύσεως καθ' οιονδήποτε τρόπο και για οποιαδήποτε αιτία της σχέσεώς του με την Τράπεζα».

16. Εξάλλου, με τη διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1, 2 και 5 περ. στ. του ν. 1976/1991 (ΦΕΚ Α' 184) «Συνταξιοδοτική νομοθεσία, συντάξεις αγωνιστών Εθν. Αντίστασης», προβλέπεται ότι:

ΓΧ
Α

«1. Το άρθρο 10 του ν. 1902/1990 αντικαθίσταται από τότε που ίσχυσε, ως ακολούθως: «1. Στο παρόν άρθρο υπάγονται οι ασφαλισμένοι, για κύρια ή επικουρική σύνταξη, στα Ειδικά Ταμεία Συντάξεως του προσωπικού των Τραπεζών, του Τ.Α.Π. – Ο.Τ.Ε., του Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π. και στη Διεύθυνση Ασφάλισης Προσωπικού της Δ.Ε.Η....

2. Συντάξιμος χρόνος, με τη συμπλήρωση του οποίου θεμελιώνεται δικαίωμα για σύνταξη γήρατος, κύριας και επικουρικής, παραμένει ο προβλεπόμενος από τα καταστατικά του κάθε ταμείου. Όπου προβλέπεται θεμελίωση δικαιώματος με ασφάλιση άνω των είκοσι πέντε (25) ετών το δικαίωμα θεμελιώνεται και με τη συμπλήρωση της εικοσιπενταετίας...

5. Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων των ειδικών ταμείων της παρ. 1 του άρθρου αυτού ορίζονται ως εξής, ανεξάρτητα αν από τα καταστατικά τους προβλέπεται συνταξιοδότηση με όριο ηλικίας ή χωρίς όριο ηλικίας....

στ. Η καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, οι οποίοι παραιτούνται ή απολύονται με τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση απαιτούμενου συντάξιμου χρόνου, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης. Με τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης προσαυξημένης με τις αναπροσαρμογές που μεσολάβησαν στο μεταξύ στην περίπτωση αυτήν ο υπάλληλος δικαιούται να εισπράξει το εφάπαξ βοήθημα, κατά το χρόνο αποχώρησής του, από το φορέα πρόνοιας στον οποίο είναι ασφαλισμένος εφ' όσον πληροί και τις λοιπές προϋποθέσεις του καταστατικού του οικείου φορέα...».

17. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 47 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ Α' 165), «Αναμόρφωση κοινωνικής ασφάλισης κλπ.» :

«1...2...3...4...5...6. Για τους ασφαλισμένους, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65^ο έτος της ηλικίας ο ελάχιστος χρόνος για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη».

18. Σημειωτέον δε ότι, με τις νεότερες διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 4 και 5 του Ν. 3029/2002 «Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» (ΦΕΚ Α' 160) ορίστηκαν, εκ νέου, ότι:

Άρθρο 2. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ:

«4. Για τους ασφαλισμένους των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65^ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60^ο οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος για θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης».

Άρθρο 5 . Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.- Εντασσόμενοι κλάδοι:

«1...2. Οι κλάδοι σύνταξης των ταμείων Τ.Α.Π.Ο.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.Η.Σ.Α.Π., Τ.Σ.Π.Ε.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.Α.Τ.Ε., Τ.Α.Π.Ι.Τ.Λ.Τ., Τ.Α.Π.Ε.Τ.Β.Α., Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. και Τ.Α.Π.Α.Ε. Εθνική έως 1.1.2008 εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ..

3. Οι αντίστοιχοι κλάδοι των ανωτέρω ταμείων καταργούνται από της εντάξεως και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας τους περιέρχεται αυτοδικαίως στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως καθολικό διάδοχο, χωρίς την καταβολή φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, ή άλλων προσώπων....

7. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, ο χρόνος που αναγνωρίσθηκε και εξαγοράσθηκε ως συντάξιμος στους καταργούμενους κλάδους και ο χρόνος που διανύεται ή αναγνωρίζεται έως την ένταξη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

8. Οι μέχρι την ένταξη συνταξιούχοι των εντασσόμενων κλάδων καθίστανται συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το οποίο επίσης βαρύνεται με την καταβολή της σύνταξής τους...».

19. Σύμφωνα με το άρθρο 38 ν. 3522/2006 «Φορολογία εισοδήματος-κεφαλαίου κλπ.- απλουστεύσεις ΚΒΣ Επενδύσεις κλπ» (Α' 276):

«1...2. Ο Κλάδος Σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού Α.Τ.Ε. εντάσσεται υποχρεωτικά στον Κλάδο Σύνταξης του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) από 1-1-2007...

ΓΧ

Για τα λοιπά θέματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 5 του ν.3029/2002...».

20. Στο άρθρο 1 του Ν. 861/1979 (Α' 2) «Περί απλουστεύσεως της διαδικασίας αναγνώρισεως χρόνου προϋπηρεσίας και απονομής των πάσης φύσεως παροχών εις τους ησφαλισμένους των Ασφαλιστικών Οργανισμών αρμοδιότητος του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών και άλλων τινών διατάξεων» (ΦΕΚ Α' 2), στις διατάξεις του οποίου είχε υπαχθεί το Ταμείο Συντάξεων και Προσωπικού Αγροτικής Τραπέζης της Ελλάδος βάσει της ΥΑ Β2/7/407/1979 απόφασης του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών (Β' 57), ορίζονται τα εξής:

«1. Η αναγνώρισις χρόνου προϋπηρεσιών ως συνταξίμου και η απονομή πάσης φύσεως παροχών (συντάξεων, εφ' άπαξ, παροχών ασθενείας, ανεργίας, εξόδων κηδείας κ.λ.π.) των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφαλίσεως αρμοδιότητος του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, ενεργείται δι' αποφάσεως του Προϊσταμένου των υπηρεσιών του οικείου ασφαλιστικού Οργανισμού. Εις τας ανωτέρω πράξεις υπάγονται οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί οι οποίοι καθορίζονται εκάστοτε δι' αποφάσεως του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών μετά γνώμην του ΔΣ εκάστου εξ αυτών. 2...3...4...5. Αι κατά τας παραγράφους 1 και 4 του παρόντος αποφάσεις δύνανται να αναθεωρούνται υπό του εκδώσαντος ταύτας οικόθεν ή κατόπιν αιτήσεως παντός έχοντος έννομον συμφέρον: α) Οποτεδήποτε εάν η εκδοθείσα απόφασις στηρίζεται επί ψευδών καταθέσεων μαρτύρων ή επί ψευδούς εκθέσεως ή καταθέσεως πραγματογνώμονος ή επί πλαστών ή νοθευμένων εγγράφων, εφ' όσον τα περιστατικά ταύτα προκύπτουν εξ αμετακλήτου δικαστικής αποφάσεως. β) Εντός ευλόγου χρόνου, εάν προσαχθούν νέα κρίσιμα έγγραφα ή ενεφιλοχώρησε πλάνη περί τα πράγματα ή διαπιστώθηκαν λογιστικά λάθη. 6...».

21. Τέλος, στο άρθρο 7 του ν. 825/1978 (ΦΕΚ Α' 189) «Περί αντικαταστάσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων της διεπούσης το ΙΚΑ Νομοθεσίας και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» ορίζεται ότι:

«1....Επί ανακλήσεως ή εξαφανίσεως εν όλω ή εν μέρει οριστικής συνταξιοδοτικής αποφάσεως του ασφαλιστικού οργάνου, δεν επιτρέπεται δι' οιονδήποτε λόγον η

αναγνώρισις αναδρομικώς εις βάρος του ΙΚΑ απαιτήσεων εκ συντάξεων ή διαφορών συντάξεων πέραν της πενταετίας από της ημέρας καθ' ην υπεβλήθη η προς ανάκλησιν της αποφάσεως αίτησις του ενδιαφερομένου.

Επί επανεξετάσεως οριστικώς κριθείσης περιπτώσεως τη επικλήσει παρά του ενδιαφερομένου νέων κρισίμων πραγματικών περιστατικών στοιχείων δεν επιτρέπεται δι' οιονδήποτε λόγον η αναγνώρισις εις βάρος του ΙΚΑ απαιτήσεων εκ συντάξεων ή διαφορών συντάξεων προ του χρόνου υποβολής της σχετικής αιτήσεως, εκτός εάν τα στοιχεία ταύτα προκύπτουν αναμφισβητήτως εκ του συνταξιοδοτικού φακέλου του ενδιαφερομένου...».

ΙV. ΑΝΑΛΥΣΗ- ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ :

22. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις που διέπουν το καθεστώς συνταξιοδότησης του Χ.Ι. ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία προκύπτουν τα ακόλουθα:

Κατ' αρχήν, οι αποφάσεις των οργανισμών της κοινωνικής ασφαλίσεως, με τις οποίες κρίθηκε ασφαλιστικό αίτημα, καθίστανται οριστικές, αν δεν ασκηθούν κατ' αυτών τα προβλεπόμενα, κατά περίπτωση, ενδικοφανή και ένδικα μέσα ή αν τα ασκηθέντα απορρίφθηκαν. Κατά γενική δε αρχή του διοικητικού δικαίου οι νόμιμες διοικητικές πράξεις από τις οποίες δημιουργήθηκαν δικαιώματα δημοσίου δικαίου είναι αμετάκλητες και δεν ανακαλούνται. Ως εκ τούτου, μετά την οριστικοποίηση των πράξεων συνταξιοδότησης δεν είναι δυνατή η επάνοδος και η εκ νέου εξέταση της αιτήσεως συνταξιοδότησης, σύμφωνα και με πάγια νομολογία του ΣΤΕ (βλ. ΣΤΕ 3578/1972, 3613/79, 1803/80 και 4055/80 Παν. ΙΚΑ, σελ. 350 ζ'-η', 432/77, ΔΕΝ 34.846, 4842/86, ΔΕΝ 43, 832). Το νομικό αποτέλεσμα της οριστικοποίησης της διοικητικής πράξης είναι ότι, το ασφαλιστικό θέμα που κρίθηκε μ' αυτή είναι οριστικό και ο Δ/ντής δε δύναται να επιληφθεί νεότερης αίτησης του ίδιου περιεχομένου, τυχόν δε υποβαλλόμενη δεν κινεί τη διαδικασία, ούτε υποχρεώνει το Δ/ντή να αποφανθεί επ' αυτής, πλην όμως πρέπει ν' απαντηθεί με έγγραφο επιβεβαιωτικό της προηγούμενης απόφασής του (ΣΤΕ 803/71, 970/71, 1464/72, 233/73, 1892/74, 80/75, 4400/77,

ΓΧ

143/79, 4055/80, 150/84, 3627/85, 2205/87, 1925/88, 841/89, ΕΔΚΑ 1989 σ. 525, 459/90 ΕΔΚΑ 1990, σ. 416, Φ. Χατζηδημητρίου-Γ. Ψηλού, Ασφαλιστική Νομοθεσία, Αθήνα 1991, σ. 853 παρ. 6).

23. Τούτο όμως δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η επανεξέταση της υποθέσεως είτε οίκοθεν είτε κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου για λόγους νομιμότητας ή ύστερα από νέους πραγματικούς ή νομικούς ισχυρισμούς ή ακόμη ύστερα από αίτημα που βασίζεται σε μεταβολή των νομολογιακών δεδομένων κλπ., οπότε βεβαίως η σχετική αίτηση, ως προς το χρόνο έναρξης των αποτελεσμάτων της σχετικής απόφασης κρίνεται αυτοτελώς ως νέα τοιαύτη (ΣΤΕ 4055/80, Πανδ. ΙΚΑ, σ. 350ζ, 2205/1987, ΔΕΝ 44. 309, 4774/87, ΔΕΝ 46.372, 3390/89, 459/90 ΕΔΚΑ 1990 σ. 416, 1007/90, ΕΔΚΑ 1990, σελ. 528, 3406-7/94, 3756/95, 1113/98, ΔΔΙΚΗ/2000 (1227)).

24. Ειδικότερα, σύμφωνα με πρόσφατη νομολογία του ΣΤΕ, αίτηση του ασφαλισμένου για επανεξέταση του οριστικώς κατά τα ανωτέρω κριθέντος αιτήματός του δεν δημιουργεί υποχρέωση των ασφαλιστικών οργάνων να αναθεωρήσουν τις προγενέστερες οριστικές αποφάσεις τους, έστω και αν αυτές δεν ήταν πλημμελείς, εκτός αν επήλθε μεταβολή του νομικού καθεστώτος που διέπει το ασφαλιστικό θέμα ή πάγια μεταβολή της νομολογίας των ανωτάτων δικαστηρίων επί του θέματος αυτού ή αν ο ενδιαφερόμενος προσκομίσει, με τη νέα αίτησή του, νέα κρίσιμα στοιχεία, τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη του ασφαλιστικού οργανισμού κατά την προηγούμενη κρίση και τα οποία δικαιολογούν την επανεξέταση της υποθέσεως (ΣΤΕ 3068/2004, 3021/06 7μ., 2029/2009, 1502/2010). Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, η αίτηση επανεξετάσεως της υποθέσεως είναι απρόθεσμη, αντιμετωπίζεται δε ως αυτοτελής αίτηση, συνεπαγόμενη τις εν γένει έννομες συνέπειές της από το χρόνο της υποβολής της. Αν η αίτηση αυτή γίνει δεκτή, το σχετικό ασφαλιστικό αίτημα θα ικανοποιηθεί, εφόσον δεν υπάρχει ρητή αντίθετη διάταξη, μόνο για τον εφεξής χρόνο, δηλαδή από το χρόνο υποβολής της νέας αιτήσεως (ΣΤΕ 3390/1989, 4842/1986, ΔΕΝ 43.832, 3068/2004, 3541/2013 Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ), εκτός αν τα στοιχεία αυτά κατά τρόπο αναμφισβήτητο προκύπτουν από το σχετικό φάκελο του ενδιαφερομένου και, κατά την ορθή ερμηνεία του νόμου, και από οποιοδήποτε άλλο υπηρεσιακό δεδομένο (π.χ. μητρώο ασφαλισμένων, μηχανογραφικό αρχείο κλπ.). (ΣΤΕ 2205/87, ΔΕΝ 44.309,

1492/88 ΔΕΝ 45.303, Φ. Χατζηδημητρίου-Γ. Ψηλού, Ασφαλιστική Νομοθεσία, Αθήνα (1991, σελ. 747).

25. Σημειωτέον ότι, ο θεσμός της διαδοχικής ασφάλισης θεσπίστηκε προς το συμφέρον του ασφαλισμένου και ως εκ τούτου παρέπεται ότι σ' αυτόν απόκειται να δηλώσει αν επιθυμεί τον συνυπολογισμό χρόνου ασφάλισης σε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό ή την αυτοτελή συνταξιοδότηση από έναν ή περισσότερους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Η ευχέρειά του όμως αυτή εξαντλείται με την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης για εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, οπότε και ενεργοποιούνται οι σχετικές διατάξεις και δεν μπορεί άνευ άλλου να ζητεί μεταγενέστερα προσθήκη χρόνου που διανύθηκε πριν την συνταξιοδότηση σε άλλο ασφαλιστικό φορέα και η οποία ήταν γνωστή στον ασφαλισμένο. Η εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης δεν μπορεί να οδηγήσει σε καταστρατήγησή τους που είναι και κανόνες δημοσίας τάξεως, με την ανάκληση μεταγενέστερα της συνταξιοδοτικής πράξης, επιστροφής συντάξεων και εκ νέου εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης. Τέτοια ευχέρεια του ασφαλισμένου θα ήταν αντίθετη με τα παγίως κρατούντα περί οριστικότητας των συνταξιοδοτικών πράξεων, αλλά και θα οδηγούσαν σε έναν «φαύλο κύκλο», με την ανάκληση οριστικών συνταξιοδοτικών πράξεων, επιστροφής συντάξεων και εκ νέου εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης. Κάμψη της παραπάνω αρχής και για λόγους επιείκειας, δηλαδή δυνατότητα επανόδου με την υποβολή νεότερης αίτησης σύνταξης, με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, θα μπορούσε να γίνει δεκτή, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα περί ανάκλησης παρανόμων διοικητικών πράξεων, στις εξής περιπτώσεις. Εάν επήλθε μεταβολή της διέπουσας την ασφαλιστική αυτή υπόθεσης νομοθεσίας, έχουσας και επ' αυτής εφαρμογή, ή εάν επήλθε μεταβολή της επί του ρηθέντος ζητήματος νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ή εάν προέκυψαν νέα κρίσιμα οφισγενή ή προϋφιστάμενα μεν της έκδοσης της πράξης, της οποίας ζητείται η ανάκληση ή η τροποποίηση, πλην άγνωστα στα όργανα του Ιδρύματος και τον ασφαλισμένο ή των οποίων, ενόψει των εκάστοτε συνθηκών, ήταν αδύνατη η έγκαιρη υποβολή (ΣΤΕ 118/1993). Κατά συνέπεια, εξαίρεση του κανόνα αυτού και εξέταση της νέας αίτησης για προσμέτρηση χρόνου θα μπορούσε να γίνει στις περιπτώσεις: 1) μεταβολής της νομοθεσίας, 2) μεταβολής νομολογίας του ΣΤΕ και 3) πλάνης περί τα πράγματα, κατ'

αναλογίαν των ισχυόντων περί ανάκλησης παράνομων διοικητικών πράξεων (σχετ. ΝΣΚ 127/1994, πλειοψ.).

26. Η ανάκληση των παράνομων ή πλημμελών διοικητικών πράξεων επιτρέπεται ελεύθερα, ανεξάρτητα από το εάν από τις πράξεις αυτές έχουν απορρεύσει δικαιώματα των διοικουμένων, κατά την προαναφερόμενη έννοια, περιλαμβάνονται δε στις πράξεις αυτές και εκείνες που έχουν εκδοθεί κατά πλάνη περί τα πράγματα, δηλαδή, βάσει προφανώς εσφαλμένης αντίληψης (που προκύπτει από αναμφισβήτητα στοιχεία) για την συνδρομή των πραγματικών δεδομένων που αποτελούν την προϋπόθεση της εκδόσεώς τους (ΣΤΕ 3957/1978, 1586/1982).

27. Εξάλλου, η ανάκληση των παράνομων διοικητικών πράξεων δεν αποτελεί κατά τη νομολογία υποχρέωση της Διοίκησης, υπό την έννοια της οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, αλλά εναπόκειται στην διακριτική της ευχέρεια, την οποία υποχρεούται να ασκεί όχι αυθαίρετα, αλλά μέσα στα επιτρεπόμενα όρια που θέτει ο νόμος ή που προκύπτουν από το Σύνταγμα και τις γενικές αρχές του δικαίου, ιδίως της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη και υπαγορεύεται από τις αρχές της νομιμότητας και της πραγμάτωσης του Κράτους δικαίου που διέπουν τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης (ΣΤΕ 3039/2007, 835/2004, 291/1995, ΟΛΝΣΚ 127/1994, ΝΣΚ 420/2009 Φ. Χατζηδημητρίου – Γ. Ψηλού, Ασφαλιστική Νομοθεσία, 1991, σελ. 853). Σημειωτέον δε ότι, στην περίπτωση πράξεων σχετικών με την κοινωνική ασφάλιση, εάν μεταγενέστερα τροποποιηθεί το νομοθετικό καθεστώς ή μεταβληθεί κατά τρόπο πάγιο η νομολογία ή προσκομισθούν νέα κρίσιμα στοιχεία, που δικαιολογούν την επανεξέταση της υπόθεσης, δηλαδή στοιχεία οψιγενή ή προϋφιστάμενα από την έκδοση της πράξης, της οποίας ζητείται η ανάκληση ή η τροποποίηση, άγνωστα όμως στα όργανα του ιδρύματος και τον ασφαλισμένο ή τα οποία ήταν αδύνατο να υποβληθούν έγκαιρα ενόψει των συνθηκών, επιβάλλεται από τις αρχές της χρηστής διοικήσεως, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη νομοθετική διάταξη, η επανεξέταση συγκεκριμένης υπόθεσης που έχει ήδη κριθεί και η ανάκληση της σχετικής πράξης (έστω και αν είναι νόμιμη σύμφωνα με το νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά την έκδοσή της) με την έκδοση νέα πράξης σύμφωνης με το νεότερο νομοθετικό καθεστώς ή τη νομολογία ή τα νέα κρίσιμα στοιχεία που έχει διαμορφωθεί (ΣΤΕ 3692/1982, 4768/1987, 1925/1988, 291/1995 7μ., 1043/2007 7μ., 1007/2008 7μ.,

3316/2008, βλ. περί των ανωτέρω, Ε. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, παρ. 176 επ., Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, έκδ. γ', σελ. 305 επ., σημ. 685 επ., Μ. Στασινόπουλου, Δίκαιον Διοικητικών Πράξεων, παρ. 55 επ.).

28. Περαιτέρω, κατά γενική αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως δεν είναι επιτρεπτή μετά την πάροδο εύλογου χρόνου η ανάκληση ευνοϊκών για τους ασφαλισμένους πράξεων των ασφαλιστικών Οργανισμών, έστω και παράνομων, από τις οποίες οι ασφαλισμένοι απέκτησαν καλοπίστως δικαιώματα. Η εφαρμογή όμως της αρχής αυτής τελεί υπό τη βασική προϋπόθεση ότι οι ευνοϊκές αυτές πράξεις εκδόθηκαν χωρίς να υπάρχει κακόπιστη συμπεριφορά (ενέργεια ή παράλειψη) του ωφεληθέντος ασφαλισμένου έναντι του συγκεκριμένου ασφαλιστικού Οργανισμού (ΣΤΕ 17/1997, 770/2007, 1334/2009).

29. Εξάλλου, η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου μόνου του α.ν. 261/1968 προβλέπει μεν ότι ανάκληση διοικητικής πράξης σε χρόνο μικρότερο της πενταετίας από την έκδοσή της θεωρείται ότι γίνεται εντός ευλόγου χρόνου, χωρίς να ορίζει, πάντως, ότι με τη συμπλήρωση της πενταετίας εξαντλούνται τα όρια του ευλόγου χρόνου, πέραν των οποίων η ανάκληση απαγορεύεται, ζήτημα που κρίνεται εντέλει, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων, κατά περίπτωση, βάσει των δεδομένων που συντρέχουν στη συγκεκριμένη υπόθεση και προσδιορίζεται με βάση τα πραγματικά δεδομένα κάθε υπόθεσης, όπως το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την έκδοση της πράξης, ο συγκεκριμένος λόγος για τον οποίο χωρεί η ανάκληση, οι ιδιαίτερες συνθήκες που θεμελιώνουν λόγο δημοσίου συμφέροντος και τα τυχόν αποκτηθέντα δικαιώματα καλόπιστων τρίτων (ΣΤΕ 2251 7μ., 2566/2002, 4022, 4024-4027/2004, 227/2006, 2919/2007, 3906/2008 1334/2009, 612/2012, πρβλ. ΣΤΕ 1501/2008, 2566/2002).

30. Σύμφωνα δε, με την διάταξη του άρθρου 21 του Κ. Διοικ. Δικ. (ν. 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45), αρμόδιο όργανο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης είναι εκείνο που την εξέδωσε ή εκείνο που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της, (αν έχει μεσολαβήσει μεταβολή στην αρμοδιότητα των οργάνων), για δε την ανάκληση, σύμφωνα με την ίδια διάταξη, δεν είναι απαραίτητο να τηρηθεί η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός εάν ανακαλείται πράξη νόμιμη ή πράξη παράνομη μετά από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών (βλ. ΣΤΕ 2959/1981, 2539, 3638/1996,

2403/1997, 536/2003). Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, αν έχει αλλάξει η αρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, για την ανάκληση αυτής αρμόδιο είναι ή εκείνο που την εξέδωσε ή εκείνο που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της (βλ. Ολ. ΣτΕ 1581, 1582/2010, ΝΣΚ 31/2011). Ως προς την τηρητέα διοικητική διαδικασία ως κανόνας ισχύει ότι, αν η πράξη είναι παράνομη δεν απαιτείται η τήρηση της αρχικής διαδικασίας που προβλέπεται για την έκδοσή της.

31. Όσον δε αφορά τις προπαρατιθέμενες διατάξεις του Ν. 861/1979, με τις οποίες καθιερώνεται η δυνατότητα αναθεώρησης για συγκεκριμένους μόνο λόγους των αποφάσεων των οργάνων των ασφαλιστικών οργανισμών που υπάγονται στις διατάξεις του ως άνω νόμου, αυτές είναι ειδικές. Κατά την έννοια, επομένως, των ειδικών αυτών διατάξεων, οι εν λόγω αποφάσεις είναι δυνατόν να αναθεωρούνται, είτε οίκοθεν από τα αρμόδια όργανα των ανωτέρω ασφαλιστικών οργανισμών, είτε ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, μόνο για τους οριζόμενους στο άρθρο 1 παρ. 5 του Ν. 861/1979 λόγους. Σύμφωνα δε, με την περ. β) της παρ. 5 του εν λόγω άρθρου, ρητά ορίζεται ότι, είναι δυνατή η αναθεώρηση από τον εκδόσαντα αυτές οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, εντός ευλόγου χρόνου, σε περίπτωση, μεταξύ άλλων, που ενεφιλοχώρησε πλάνη περί τα πράγματα. Λόγω δε του ως άνω ειδικού χαρακτήρα των διατάξεων αυτών, αποκλείεται η ανάκληση των αποφάσεων των ανωτέρω οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως με βάση τις γενικές αρχές περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, δεδομένου ότι οι εν λόγω αρχές εφαρμόζονται μόνο αν δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις (βλ. ΣτΕ 3808/2013, 1547/2011, 3415/2006, 365/2005, 354/2004, 668/2000 επταμ., 1610-1/1999 επταμ., 2097/1996, ΝΣΚ 123/2006).

32. Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 1976/91 ορίστηκε ότι συντάξιμος χρόνος, με τη συμπλήρωση του οποίου θεμελιώνεται δικαίωμα συνταξιοδότησης, είναι αυτός που προβλέπεται από το καταστατικό του κάθε Ταμείου, ενώ, με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου του εν λόγω νόμου, προβλέφθηκε ότι, με τη συμπλήρωση του απαιτούμενου συντάξιμου χρόνου οι ασφαλισμένοι μπορούν να αποχωρήσουν από την υπηρεσία με αναστολή της σύνταξής τους, και να συνταξιοδοτηθούν με καταβολή του ποσού της σύνταξης με τη συμπλήρωση και του αντίστοιχου ορίου ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές δικαιούνται να εισπράξουν το εφάπαξ βοήθημα και να συνεχίσουν την υγειονομική περίθαλψη.

33. Σύμφωνα δε, με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 47 του ν. 2084/1992 και την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 3029/2002 για τους ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων που συμπληρώνουν το 65^ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60^ο οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος ασφάλισης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης. Όπως προκύπτει, από την ανωτέρω διάταξη για να υπάρχει θεμελιωμένο δικαίωμα πλήρους σύνταξης, ο ασφαλισμένος θα πρέπει μέχρι αυτή την ημερομηνία να πληροί αθροιστικά, τόσο το χρόνο ασφάλισης, όσο και την ηλικία. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να υπάρξει δυνατότητα συνταξιοδότησής του με αναστολή καταβολής της σύνταξης, αφού η συνταξιοδότηση με χρόνο ασφάλισης 15 ετών δεν προβλεπόταν από τις καταστατικές διατάξεις των Ειδικών Ταμείων, αλλά ορίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 47 παρ. 6 του ν. 2084/1992, πολύ αργότερα δηλαδή από τη θέσπιση της αναστολής με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 1976/1991. Επομένως, ασφαλισμένοι που διακόπτουν την ασφάλισή τους έχοντας συμπληρώσει 15 χρόνια ασφάλισης, δεν θεωρούνται συνταξιούχοι «υπό αναστολή» και κατά συνέπεια δεν έχουν εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 1976/91 (ίδετε σχετ. και το με αρ. πρωτ. Φ10044/1068/63/15.4.2003 σχετικό έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθώς και την υπ' αριθμόν Φ 80000/οικ. 33384/2415/4-11-2011 εγκύκλιο του ίδιου Υπουργείου).

34. Όπως ανωτέρω ελέχθη, κατ' εξουσιοδότηση της διατάξεως του πρώτου εδαφίου της παρ. 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 εκδόθηκε η Φ. 80000/23358/1107/31.12.2003 ΚΥΑ των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ Β' 2/7.1.2004), με την παρ. Α της οποίας, ο Κλάδος Προνοίας του Ταμείου ΑΤΕ μετατράπηκε σε ΝΠΙΔ και με την παρ. Γ αυτής εγκρίθηκε το καταστατικό του νομικού αυτού προσώπου. Με το άρθρο 1 του εν λόγω καταστατικού ορίσθηκε ότι η επωνυμία του νέου Ταμείου είναι «Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Προνοίας Εργαζομένων Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος» και με το άρθρο 2 ορίσθηκε ότι σκοπός του είναι η χορήγηση εφάπαξ βοηθημάτων στους ασφαλισμένους σ' αυτό. Συνεπώς, από τις ανωτέρω διατάξεις σαφώς προκύπτει ότι, καθολικός διάδοχος του Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τον Κλάδο Πρόνοιας, στο οποίο υπάγεται και το εφάπαξ βοήθημα, είναι το εν λόγω Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Προνοίας Εργαζομένων Αγροτικής

Γ*

Τράπεζας της Ελλάδος (βλ. άρθρο 31 παρ. 1 π.δ. 18/1989, πρβλ. και ΣΤΕ 2641/2004, 3784/2001, βλ. και ΣΤΕ 2598/2006, 818/2003, 665/2008, 1641/2008, 3116/2008, 1257/2009).

35. Τέλος, σχετικά με την απονομή σύνταξης, όπως προελέχθη, με το άρθρο 38 παρ. 2 του Ν. 3522/2006 (ΦΕΚ Α' 276), ο Κλάδος Σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού της ΑΤΕ, εντάχθηκε υποχρεωτικά από 1-1-2007 στον Κλάδο Σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, στα πλαίσια των διατάξεων του άρθρου 5 του Ν. 3029/2002 (ΦΕΚ Α' 160). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση, εν μέρει, ανάκλησης της ανωτέρω συνταξιοδοτικής πράξης (πρώτη πράξη) είναι προφανές ότι, αρμόδιο όργανο είναι πλέον ο καθολικός διάδοχος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που είναι και αρμόδιο κατά τον χρόνο ανάκλησης για την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης.

V. ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

36 . Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, στην προκειμένη υπόθεση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, με την υπ' αριθμ. 10615/176/14.8.2000 πράξη απονομής σύνταξης του τότε ενιαίου Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού ΑΤΕ, αποφασίστηκε, αφενός, η απονομή μηνιαίας σύνταξης στον ανωτέρω, σύμφωνα με τα άρθρα 15 και 18 του Καταστατικού του Ταμείου και του άρθρου 11 του Ν. 1406/83, με ταυτόχρονη αναστολή καταβολής αυτής με την συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας των 65 ετών (5.8.2015), και αφετέρου, η καταβολή εφ' άπαξ βοηθήματος πρόνοιας, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 4δ του κατ/κού. Ήτοι, πρόκειται για δύο ξεχωριστές ατομικές διοικητικές πράξεις σε ένα ενιαίο έγγραφο.

37. Ενόψει δε, των ανωτέρω διατάξεων και ειδικότερα τόσο των γενικών της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 1976/91 και του άρθρου 47 παρ. 6 του ν. 2084/92, όσο και της ειδικής της παρ. 1 περ. δδ) του άρθρου 15 της τότε ισχύουσας αριθ. Φ. 46/3239/9.3.1987 ΥΑ «Ανασύσταση, τροποποίηση και συμπλήρωση του Καταστατικού του Τ.Σ.Π.-ΑΤΕ» (ΦΕΚ Β' 108), σε συνδυασμό με το αριθ. πρωτ. Φ10044/1068/63/15.4.2003 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοιν. Ασφαλίσεων, από τις οποίες προκύπτει ότι, εφόσον δεν αρκεί η θεμελίωση του ελάχιστου χρόνου ασφάλισης των 15 ετών, αλλά απαιτείται ταυτόχρονα και η συμπλήρωση για τους

άνδρες του 65^{ου} της ηλικίας του και επομένως, οι ασφαλισμένοι που διακόπτουν την ασφάλισή τους έχοντας συμπληρώσει 15 έτη ασφάλισης δεν θεωρούνται συνταξιούχοι «υπό αναστολή», και με δεδομένο ότι, κατά την ημερομηνία έκδοσης της υπό ανάκληση υπ' αριθμ. 10615/176/14.8.2000 συνταξιοδοτικής απόφασης, ο Ι.Χ. δεν είχε συμπληρώσει το 65^ο έτος της ηλικίας του, ως προς το σκέλος αυτό, η εν λόγω πράξη, κατά το σκέλος της χορήγησης σύνταξης, έχει εκδοθεί παρανόμως.

38. Όσον δε αφορά την δυνατότητα της εν μέρει, ανάκλησής της, βάσει του Γ.Ε. Σ82/2/28-3-2014 εγγράφου της Διεύθυνσης Παροχών του Ιδρύματος, όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο αυτού, το οποίο αποτελεί συνέχεια του με αρ. πρωτ. 12420/19.11.2010 εγγράφου του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, με το οποίο είχε αντιμετωπισθεί η δυνατότητα ή μη παραίτησης από συνταξιοδοτικό δικαίωμα με σκοπό χορήγησης συμφερότερης παροχής (συνταξιοδοτικής επίσης) από άλλο ασφαλιστικό φορέα, με αυτό αντιμετωπίζονται αιτήσεις ανάκλησης νόμιμων επωφελών ατομικών διοικητικών πράξεων, ήτοι αφορά εντελώς διαφορετική περίπτωση από αυτήν του ερωτήματος. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην προκειμένη υπόθεση και να αποτελέσει τη βάση για την υπό κρίση ανάκληση.

39. Περαιτέρω, ενόψει της διάταξης της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 861/1979, η οποία εφαρμόζεται και υπερισχύει ως ειδική έναντι των ανωτέρω γενικών αρχών ανάκλησης των παράνομων διοικητικών πράξεων, και με δεδομένο την πάροδο του εύλογου χρόνου της πενταετίας από την έκδοση της ήδη αιτούμενης προς ανάκληση ως άνω συνταξιοδοτικής απόφασης (2000), δεν μπορεί, κατ' αρχήν, πλέον να γίνει, εν μέρει ανάκληση, λόγω πλάνης περί τα πράγματα.

40. Σημειωτέον δε ότι, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω αναλυτικά εκτεθέντα, η πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ είναι κυμαινόμενη, καθόσον, αφενός μεν, προτάσσει τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 861/1979 και απαγορεύει ρητά την περίπτωση ανάκλησης-αναθεώρησης των παράνομων πράξεων απονομής σύνταξης, λόγω πλάνης περί τα πράγματα, μετά την πάροδο του εύλογου χρόνου (ΣτΕ 3808/2013), αφετέρου δε, επιτρέπει την επανεξέταση της αίτησης του ασφαλισμένου, εφόσον προέκυψαν νέα κρίσιμα στοιχεία, τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη του ασφαλιστικού οργανισμού κατά την προηγούμενη κρίση (ΣτΕ 3541/2013), η οποία μάλιστα είναι απρόθεσμη, λειτουργεί δε και αναδρομικά, σε περίπτωση που τα νέα αυτά στοιχεία προκύπτουν

ΓΧ

από τον ίδιο τον συνταξιοδοτικό φάκελο. Εξάλλου, σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΣΤΕ (118/1993) και ανάλογες γνωμοδοτήσεις ΝΣΚ (127/1994), δίνεται η δυνατότητα ειδικά για την περίπτωση αναγνώρισης διαδοχικής ασφάλισης, της υποβολής νεότερης αίτησης σύνταξης και προσμέτρησης χρόνου ασφάλισης και στην περίπτωση της πλάνης περί τα πράγματα, όπως είναι και η κρινόμενη, κατ' αναλογίαν με τα ισχύοντα περί ανάκλησης παράνομων διοικητικών πράξεων, υφίσταται δε αντίστοιχα, όχι υποχρέωση του ασφαλιστικού οργανισμού, αλλά διακριτική του ευχέρεια για ανάκληση της εν λόγω παράνομης δυσμενούς ατομικής πράξης για τον ασφαλισμένο, και μετά την πάροδο του ευλόγου χρόνου, εξετάζοντας τα πραγματικά δεδομένα της υπό κρίση υπόθεσης.

41. α') Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνει, κατ' αρχήν, δεκτό το αίτημα του Χ.Ι. για εν μέρει ανάκληση της υπ' αρ. 10615/176/14-8-2000 συνταξιοδοτικής πράξης του Ταμείου Συντάξεως και Πρόνοιας ΑΤΕ, λόγω πλάνης περί τα πράγματα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 861/1979, λόγω παρόδου του εύλογου χρόνου.

β') Όμως, το αίτημά του μπορεί να θεωρηθεί ότι, αποτελεί στην ουσία αίτημα επανεξέτασης δικαιώματος διαδοχικής ασφάλισης λόγω νέων κρίσιμων στοιχείων και ειδικότερα, της εν λόγω αρχικής συνταξιοδοτικής απόφασης του έτους 2000, η οποία δεν ελήφθη υπόψη από τον καθολικό διάδοχο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπως αποδεικνύεται περίτρανα από την, εκδοθείσα από το Τοπικό Υποκατάστημα των εντασσομένων Ταμείων και Κλάδων ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΑΠΙΑΤ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ & ΤΑΠΑΕ-ΕΘΝΙΚΗ, υπ' αριθμ. 4910/19.5.2011 βεβαίωσή του, όπου βεβαιώνεται σ' αυτήν αποκλειστικά και μόνον ο ασφαλισμένος χρόνος αυτού στην ΑΤΕ, χωρίς να γίνεται καμία περαιτέρω αναφορά, όπως θα έπρεπε, στην ανωτέρω εκδοθείσα συνταξιοδοτική πράξη του τότε Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού ΑΤΕ. Υπό την εκδοχή αυτή που υιοθετεί το Τμήμα πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση, στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης, και μετά την παρέλευση πενταετίας και μάλιστα αναδρομικώς, λόγω του ότι τα εν λόγω στοιχεία προκύπτουν απευθείας από τον συνταξιοδοτικό φάκελο του ως άνω ασφαλισμένου.

42. Σε κάθε περίπτωση πάντως, εάν το ανωτέρω υπ' αριθ. πρωτ. 8503/5-6-2015 αίτημα του Χ.Ι. θεωρηθεί αμιγώς νεότερη αίτηση σύνταξης, με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, λόγω πλάνης περί τα πράγματα, όπως ρητά επικαλείται ο ως

άνω ασφαλισμένος στην εν λόγω αίτησή του, κατ' αναλογία των ισχυόντων περι ανάκλησης παράνομων διοικητικών πράξεων και στα πλαίσια της διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης, είναι δυνατή και πάλι η εν μέρει ανάκληση της εν λόγω παράνομης πράξης απονομής σύνταξης του πρώην Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας ΑΤΕ από τον καθολικό διάδοχο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και μετά την παρέλευση πενταετίας, αναδρομικώς από το χρόνο έκδοσης της ως άνω συνταξιοδοτικής απόφασης του πρώην Ταμείου Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού ΑΤΕ.

43. Τέλος, για τις υπάρχουσες ad hoc συνταξιοδοτικές αποφάσεις στα αρχεία της ως άνω υπηρεσίας του Ιδρύματος, οι οποίες, έχουν επίσης εκδοθεί από τους προκατόχους (Ταμεία Πρόνοιας των εντασσόμενων φορέων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) φορέων με χορήγηση μηνιαίας σύνταξης παρανόμως χωρίς τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας για τους άνδρες και του 60^{ου} έτους για τις γυναίκες και υπό καθεστώς αναστολής, ασχέτως της ταυτόχρονης ή μη καταβολής εφάπαξ βοηθήματος, είναι προφανές ότι, στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη και για λόγους νομιμότητας, δύναται το Ίδρυμα να επανεξετάσει οίκοθεν τις εν λόγω υποθέσεις για αναγνώριση δικαιώματος διαδοχικής ασφάλισης και να προβεί σε ανάλογη, εν μέρει, ανάκληση των παράνομων συνταξιοδοτικών πράξεων, εφόσον πρόκειται για πράξεις που έχουν εκδοθεί με ad hoc ιστορικό με την υπό κρίση υπόθεση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2015

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΣΚ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Γ. Χαλμής

[Handwritten signature]

ΙΩΑΝΝΗΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΜΗΣ · ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.